

การสร้างภาพตัวแทนความเป็นชายแดนใต้

ในรวมเรื่องสั้น “กลางฝูงแพะหลังหัก”
และเรื่องสั้น “แมวแห่งบูเก๊ะกรือซอ”

บทความนี้ต้องการศึกษาการสร้างภาพตัวแทนความเป็นชายแดนใต้ในวรรณกรรมเกี่ยวกับชายแดนใต้ โดยศึกษาจากรวมเรื่องสั้น “กลางฝูงแพะหลังหัก” และเรื่องสั้น “แมวแห่งบูเก๊ะกรือซอ” ซึ่งรวมเรื่องสั้น “กลางฝูงแพะหลังหัก” เขียนโดย อุมมีสาลาม อูมาร นักเขียนผู้เติบโตในดินแดนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงจัดได้ว่ารวมเรื่องสั้น **กลางฝูงแพะหลังหัก** ถูกเขียนโดย “คนใน” ส่วนเรื่องสั้น **แมวแห่งบูเก๊ะกรือซอ** ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ นักเขียนชาวพัทลุง ก็จัดเป็นวรรณกรรมชายแดนใต้ที่เขียนโดย “คนนอก”

ภาพรวมของ **กลางฝูงแพะหลังหัก** กล่าวถึงประเด็นความสัมพันธ์ในครอบครัวของคนมลายูมุสลิมในปัตตานีซึ่งอยู่บนวิกฤตทางวัฒนธรรมที่ถูกตั้งคำถามด้วยภัยความรุนแรงและการอิงอ้างหลักการบางอย่าง ส่วน **แมวแห่งบูเก๊ะกรือซอ** เล่าถึงคณะทหารไทยพุทธ 11 คน และมลายูมุสลิมอีก 3 คน ที่เข้าไปทำหน้าที่คุ้มครองครุในหมู่บ้านบูเก๊ะกรือซอ กิ่งอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

ในเรื่อง **แมวแห่งบูเกะกรือซอ** กนกพงศ์ ได้ให้ตัวละคร “ผม” เจ้าของเสียงเล่าซึ่งเป็นคนนอกเดินทางเข้ามาในพื้นที่ชายแดนใต้ ซึ่งนั่นทำให้ “ผม” ได้รับรู้และถ่ายทอดความเป็นชายแดนใต้ที่ **ผม** รู้ เห็น และรู้สึก แต่หากพิจารณาถึงความรู้ซึ่งเกี่ยวกับความเป็นชายแดนใต้ก็คงสู้ **กลางฝูงแพะหลังหัก** ที่เขียนโดยนักเขียนผู้เติบโตมาในพื้นที่ไม่ได้ด้วยฉาก ภาพ และเหตุการณ์ต่างๆ ถูกถ่ายทอดผ่านสายตาและประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งเป็น **คนใน**ที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับ**คนใน** เพราะ**คนใน**ย่อมมีประสบการณ์และรู้เรื่องภายในดีกว่า**คนนอก**

ผู้ศึกษาพิจารณาแล้วพบว่า การนำเสนอภาพความเป็นชายแดนใต้ของวรรณกรรมสองเรื่องนี้มีประเด็นร่วมกันหลายประเด็น ดังนี้

- การใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์
- ความผูกพันและความเคารพนับถือพระเจ้าบุคคล และสิ่งลี้ลับ

- ความเป็นคนนอก-คนในและความเป็นอื่นของกันและกัน
- วิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องเล่า ชาวสื่อ และการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน
- ความคลุมเครือ ไม่ชัดเจนในการนำเสนอเพื่อทิ้งไว้เป็นปริศนา
- การสะท้อนภาพพื้นที่ชายแดนใต้ว่าเป็นดินแดนแห่งความสูญเสียหรือดินแดนแห่งความตาย

ประเด็นการใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์ใน **แมวแห่ง บูเกะกรือซอ** ได้นำ “แมว” มาเปรียบกับ “กองทัพ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไทยพุทธ)” และ “แพะ” เปรียบกับ “มลายูมุสลิม” โดยเปรียบเทียบให้สัตว์ทั้งสองนี้อยู่คู่กัน ดังตัวบท“

“หากเราถือแมวเป็นนางพญาแห่งกองทัพ แพะก็เปรียบเสมือนสัญลักษณ์แทนมุสลิม ดีแล้วที่ต่างเข้ากันได้” (หน้า 118)

แต่นั้นเป็นเพียงอุดมคติของคนนอก (ทหาร) ที่เข้ามาในพื้นที่ เพราะ

“แม้แมวกับแพะจะเข้ากันได้ดี แต่นั่นก็เป็นเรื่องของแมวกับแพะ หาใช่เรื่องของเรา(ทหาร)กับชาวมุสลิมแห่งบูเกะกรือซอไม่” (หน้า 118)

กนกพงศ์ ได้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างไทยพุทธกับมลายูมุสลิมผ่านตัวบท

“ผมเคยเห็นออกบอย เมื่อฝนมา มีแพะบางตัวเดินวนและร้องลั่นอยู่กลางสายฝน ไม่ยอมหลบเข้าชายคาโรงเรียนเหมือนตัวอื่นๆ แต่แมวกลับเป็นอีกอย่าง มันฝนแล้วหาที่หลบทันทีที่ได้กลิ่นฝน” (หน้า 126)

การบรรยายเช่นนี้เมื่อตีความร่วมกับการเปรียบดังที่กล่าวมาข้างต้น จะทำให้เห็นถึงทัศนคติของ

คนไทยพุทธที่มองมลายูมุสลิมว่าเป็นคนโง่ ไม่รู้จัก
หลีกเลี่ยงปัญหาเพื่อเอาตัวรอด

ในกลางฝูงแพะหลังหัก มีการเปรียบเทียบ “แพะ”
กับ “มลายูมุสลิม” เช่นกัน โดยเปรียบเทียบความรู้สึก
ของตัวละคร “ฉันทน์” ที่รู้สึกเศร้าเสียใจเมื่อทราบข่าว
การฆาตกรรมของเจ้าอาวาสที่เธอผูกพันมาตั้งแต่วัยเด็ก เธอรู้สึกแขนขาไร้เรี่ยวแรงเหมือน
“แพะหลังหัก” ที่เดินไม่ได้ หากพิจารณาให้ลึกกลง
ไปอีก “แพะหลังหัก” เป็นสัญลักษณ์แทนคนใน
พื้นที่ชายแดนใต้ที่ไร้เรี่ยวแรงและหนทางจะต่อสู้
กับความโหดร้ายของชะตากรรมได้

ประเด็นความผูกพันต่อพระเจ้าที่วรรณกรรม
สองเรื่องนี้นำเสนอเป็นความผูกพันในแง่ของ
การเป็นผู้สร้าง ผู้เรียกคืน ผู้คุ้มครอง ผู้เป็นที่พึ่ง
ทางจิตใจ และผู้อยู่ในอุดมการณ์ที่ยึดมั่น สื่อให้เห็น
ถึงความผูกพันที่ชาวมลายูมุสลิมมีต่อพระเจ้า
ตั้งแต่เกิดจนตาย ดังตัวบท

“ลูกทำร้ายสัตว์ที่พระเจ้าสร้างขึ้น...มันไม่มี
ทางสู้” (กลางฝูงแพะหลังหัก หน้า 93)

“เป็นความปรารถนาของพระองค์ที่มาจับ
พี่ชายของฉันทน์สู่พระองค์” (กลางฝูงแพะหลังหัก
หน้า 95)

“ซัดมาเชื้ออยู่เสมอว่า พระเจ้าจะเป็นผู้คุ้มครอง
ครอบครัวเธอให้พ้นจากความทุกข์” (กลางฝูงแพะ
หลังหัก หน้า 117)

“...แต่อย่าลืมนะว่าเรายังมีอัลลอฮ์อยู่เคียงข้าง
เสมอ” (กลางฝูงแพะหลังหัก หน้า 40) และ

“เพื่ออัลลอฮ์และอับดุลกาเดร์...” (แมวแห่งบูเก๊ะ
กรือซอ หน้า 135)

ความผูกพันและความเคารพนับถือบุคคล
ปรากฏใน *แมวแห่ง บูเก๊ะกรือซอ* เป็นความผูกพัน
ความเคารพนับถือ ความชื่นชม และความเชื่อใจ
ที่คนในมีต่อ “อับดุลกาเดร์” หัวหน้าโจรก่อการร้าย
ในฐานะ “เป็นป๊ะของเด็กบางคนที่นี่ เป็นสุเป็น
หาวของเด็กแห่งบูเก๊ะกรือซอ” (หน้า 123)

ในสายตาของคนใน อับดุลกาเดร์คือวีรบุรุษ

ดั่งตัวบท

“เด็กๆ บอกว่าพวกเราสู้้อับดุลกาเดร์ไม่ได้
หรือ...ฟาริดาก็บอกว่าเราไม่มีทางสู้้อับดุลกาเดร์
ได้...ผมก็ยังจับได้ว่าน้ำเสียงของเธอแฝงไว้ด้วยแว
วชื่นชมอับดุลกาเดร์...เธอบอกว่าไม่มีใครกลัว
อับดุลกาเดร์ถึงขนาดต้องเรียกร้องอำนาจรัฐเข้า
มาช่วย นั่นไม่ได้หมายถึงว่าอับดุลกาเดร์ อ่อนแอ
ถึงขั้นทำอะไรพวกเธอไม่ได้ เพียงแต่เขาไม่มีวันทำ
อะไรเช่นนั้น” (หน้า 122) และ “เพื่ออัลลอฮ์และ
อับดุลกาเดร์...” (หน้า 135)

แม้ว่าชาวมุสลิมจะผูกใจไว้กับพระเจ้า
อย่างเหนียวแน่น แต่ก็ยังมีความเชื่อบางอย่าง
ปนอยู่ด้วย นั่นก็คือ การเคารพนับถือในสิ่งลึกลับ
ซึ่งปรากฏใน *กลองฟองแพะหลังหัก* ตอน ลวง สิ่งลึกลับ
นั่นคือ “ดาโต๊ะอูลาร์” ที่ชาวประมงในหมู่บ้านรูสะมิแล

“ก่อนออกทะเลจะต้องมาเซ่นไหว้ที่นี่เพื่อให้
ได้ปลาเยอะและรอดพ้นจากมรสุมต่างๆ ใน
ทะเล” (หน้า 138)

ชาวรูสะมิแลมีความเชื่อว่าการเซ่นไหว้
ดาโต๊ะอูลาร์เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของชาวประมง
ทุกคน หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกดาโต๊ะอูลาร์
ลงโทษ ดั่งตัวบท

“แม่เอ็งโดนดาโต๊ะอูลาร์เล่นงาน วันก่อนมัน
ไปหมู่บ้านโน้น...มีคนเห็นว่ามันเดินผิดทิศไปที่ศาล
ดาโต๊ะอูลาร์แล้วล้มลงตรงนั้น...เขาว่าเพราะครอบครัว
เอ็งไม่เคยทำข้าวเหนียวไปให้ดาโต๊ะท่านนานแล้ว

ท่านโกรธก็เลยลงโทษ” (หน้า 141)

ความเชื่อนี้เป็นความเชื่อดั้งเดิมที่ยังคงติดแน่นอยู่ในใจของคนรุ่นเก่า แต่สำหรับคนรุ่นใหม่มันเป็นเพียงแค่เรื่องเล่าหรือเรื่องงมงายเท่านั้น

ประเด็นความเป็นคนนอก-คนใน และความเป็นอื่นของกันและกันแบ่งโดยยึดศาสนาและเชื้อชาติ เป็นเกณฑ์ ไทยพุทธ และความเป็นไทย คือคนนอกและความเป็นอื่นของมลายูมุสลิม ในขณะที่มลายูมุสลิม ก็คือคนนอกและความเป็นอื่นสำหรับไทยพุทธ และความเป็นไทย ทำให้เกิดวาทกรรมแห่งความเป็นอื่นของกันและกันด้วยการนิยามคำเรียกฝ่ายตรงข้ามที่แตกต่างกันไปจากตัวเอง ดังตัวบทใน **แมวแห่งบูเก๊ะกรือซอ** ว่า

“พวกเขาเรียกเราว่า “ทหารไทย”...(ในขณะที่) เราเรียกผู้ที่อยู่บนนั้นว่าโจรแขก” (หน้า 121) และ

“ชาวมุสลิมเรียกเรา (ทหารไทย) ว่า “คนนอกศาสนา”” (หน้า 119)

และตัวบทใน **กลางฝูงแพะหลังหัก** ว่า
“ไอ้พวกนั้นมันสมควรตาย มันไม่ใช่คนมลายู มันคนต่างศาสนา” (หน้า 152)

จากวาทกรรมข้างต้นเมื่อประกอบกับความยึดมั่นในตัวตนของมลายูมุสลิมที่พบเห็นอยู่ทุกวัน ทำให้ทหารไทยใน **แมวแห่งบูเก๊ะกรือซอ** เกิดความรู้สึกว่าตัวเองเป็นคนนอกที่มาอยู่ท่ามกลางดินแดนแห่งความเป็นอื่น ก่อให้เกิดความรู้สึกผิด รู้สึกตกต่ำว่าเหว่ ระคนหนู่เหมือนถูกข่มหรือถูกจู่โจม ดังตัวบท

“จริงๆ แล้วเราต่างอาจรู้สึกพ้องกับวงที่ว่า หมู่บ้านมุสลิมไม่สนุก...เพราะเราจะหาเหล่าจากที่นี่ไม่ได้สักหยด บูเก๊ะกรือซอในยามคำคืนจึงเต็มด้วย

ความว่าเหว่และหนู่...ว่าเหว่ด้วยตกอยู่กลางวงล้อมของขุนเขา ขณะหนู่ด้วยเสียงขับอาซานซึ่งพลั่วล่องอยู่ในสายลมเมื่อถึงเวลาละหมาด” (หน้า 118-119)

“ช่วงขณะที่ฮารานเปล่งเสียงแห่งความศรัทธาในองค์อัลลอฮ์ขึ้นห่มคลุมแคมป์ เป็นเรื่องแปลกที่ผมรู้สึกความเศร้าเข้าจู่โจม ทุกสรรพสิ่งตกอยู่ในอาการนิ่งงัน” (หน้า 119)

“ความเศร้าจู่โจมหนักขึ้น บางขณะผมกอดแมวพลงน้ำตาไหลเมื่อยินเสียงขับอาซานแว่วมา บางคำคืนที่ว่าเหว่สุดขีด ผมไฝ่ฝืนถึงยอดโต๊ะโมะนั้นเป็นความฝันแปลกๆ ซึ่งผมไม่เคยมีพร้อมกับความรู้สึกเยี่ยงนั้น ผมอยากจะเหวี่ยงปืนทิ้งถอดเครื่องแบบออกกองไว้ ผมเกลียดสิ่งที่ตัวผมเป็นอยู่ขึ้นมาจับจิต... มัน' ไม่ใช่สิ่งที่น่าเบื่อ แต่ฟารีดาต่างหากที่ทำให้ผมรู้สึกตกต่ำ ไม่ใช่ด้วยเรื่องระหว่างเรากับอับดุลกาเดร์ ทว่าผมเห็น- แววดตาของเธอขณะพูดถึงเด็กๆ เมื่อเธอกล่าวว่าพยายามปลุกฝังให้พวกเขาเดินไปในหนทางที่ถูกต้อง” (หน้า 125)

“ครั้งหนึ่งผมเคยร่วมขึ้นตีสฐานขจก. บนเทือกเขา

บุญใดในเดือนถือศีลลดเราเลือกตีขณะตะวันกำลังจะตกดิน พวกเขาหยัดสู้กระทั่งชีวิตสุดท้าย แม้แต่ละคนต่างป้อแป้ เราไม่ซื่อสัตย์ต่อองค์อัลลอฮ์ และไม่ซื่อสัตย์ต่อบ่าวของพระองค์” (หน้า 129-130)

ส่วนความเป็นอื่นใน กลางฝูงแพะหลังหัก เป็นความเป็นอื่นในลักษณะของตัวละครในที่เปลี่ยนสถานะไปเป็นคนนอกด้วยการเดินทางแล้วกลับเข้ามาสู่การเป็นคนในอีกครั้ง เช่น ฮาลีมา (ตอน กลางฝูงแพะ) พี่ชาย (ตอน พี่ชาย) เขา (ตอน ลวง) และยังปรากฏว่าความเป็นไทยคือความเป็นอื่น สำหรับมลายูมุสลิมด้วย เช่น ตอน ลวง ที่ “พี่ชาย” สั่งให้ “ฉัน” หยุดอ่านหนังสือบทกวีต่างๆ ที่เขาเป็นคนสอนให้ “ฉัน” อ่านหนังสือออก และตัวบท

“อ่านหนังสือไทยพวกนี้ ระวังถูกล้างสมอง วันหลังอย่าอ่านอีก ถ้าจะอ่านก็ไปอ่านหนังสือเรียนมลายู” (หน้า 91)

วิถีชีวิตของตัวละครในวรรณกรรมทั้งสองเรื่อง มีความสัมพันธ์กับเรื่องเล่า ชาวสื่อ และการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน อิทธิพลของ

เรื่องเล่าและข่าวสื่อทำให้คนที่มีภาพลักษณ์ไม่ดี ตกอยู่ในสถานะ “ผู้ต้องสงสัย” ได้ไม่ยาก การนำเอา ลักษณะพิเศษของใครมาสร้างเรื่องหลอกเด็กก็ทำให้คนนั้นกลายเป็นบุคคลอันตรายในสายตาเด็กๆ ไปเช่นกัน แม้สถานะดังกล่าวจะเป็นปราการปกป้องไม่ให้ใครกล้าทำอันตรายแก่ตัวละคร แต่ก็ไม่มีใครกล้าเข้าใกล้ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับตัวละคร มันจึงกลายเป็นความไม่ยุติธรรมที่ตัวละครได้รับ เช่น เปาะเน (กลางฝูงแพะหลังหัก ตอน ผู้ต้องสงสัย) นมเพ่อม (กลางฝูงแพะหลังหัก ตอน กลางฝูงแพะ) ซัลมา (กลางฝูงแพะหลังหัก ตอน ไก่หลุดคอก) ตอน นิทานของพ่อ และการสอนให้เด็กเกลียดกลัวมุสลิมที่ “ผม” ได้รับ ใน **แมวแห่งบูเกะกรือซอ**

การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนใน กลางฝูงแพะหลังหัก เป็นช่องทางที่ทำให้คนในพื้นที่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น แต่ “ต้องรอถึงวันรุ่งขึ้น วันที่คนนอกพื้นที่รู้รายละเอียดเรื่องนั้นกันหมดแล้วนั่นแหละ” คนในพื้นที่ถึงจะได้รู้บ้าง และข่าวก็มักจะมีการรายงานอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเบาะแส ผู้ก่อการร้าย ดูเหมือนปัญหาเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนใน กลางฝูงแพะหลังหัก จะมีเพียงการรับรู้ที่ล่าช้า และความไม่คืบหน้าเท่านั้น ในขณะที่ปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนใน **แมวแห่งบูเกะกรือซอ** คือความถูกต้องของการนำเสนอข่าวเสนอข้อมูลรวดเร็วเกินไปต่างๆ ที่เหตุการณ์จริงยังไม่มีข้อสรุปด้วยซ้ำ และนัยแฝงของการเสนอข่าวที่อาจมีจุดมุ่งหมายทางการเมืองแฝงอยู่ด้วย

ความคลุมเครือ ไม่ชัดเจนในการนำเสนอเพื่อทิ้งไว้เป็นปริศนาเป็นกลวิธีที่ทั้ง อูมมีฮาลาม และกนกพงศ์เลือกใช้ใช้ตั้งตัวบท

“เพื่อนที่ปรากฏตัวเหมือนหมอกยามเช้า

เมื่อแสงอาทิตย์มาก็หายไป” (กลางฝูงพะหลังหัก หน้า 84)

“แล้วเขาทั้งสองก็หายไปพร้อมกระเป๋าบิใหญ่ ที่เต็มไปด้วย ‘ความลับ’ อีกครั้ง” (กลางฝูงพะหลังหัก หน้า 93)

“รอยคอมแบ็ตบนฝั่งแม่น้ำสายบุรีไม่ใช่สิ่งตัดสินใจหรือชี้ขาด ในเมื่อต่างฝ่ายต่างก็สวมคอมแบ็ต ไม่เลือกกว่าเป็นเรา อับดุลกาเดร์ หรือแม่แต่บักามโรคจิตก็ยังมีสิทธิ์สวมมัน” (แนวแห่งบูเกะกรือซอ หน้า 137) และ

“ผมเห็นดวงตาคู่นั้นได้ปลงพระนามอัลลอฮ์ ขณะปากของเขาถูกเย็บสนิท ผมไม่แน่ใจว่าเป็นเพราะคมมีดซึ่งเฉือนลึก หรือเพราะเขาไม่ต้องการพูดเอง!” (แนวแห่ง บูเกะกรือซอ หน้า 140)

กลวิธีนี้ไม่เพียงสร้างปมปริศนาให้ตัวเรื่อง แต่ยังสื่อถึงความลึกซึ้งของความเป็นชายแดนใต้ที่ไม่ทางรู้ได้เลยว่าสิ่งไหนจริงเท็จเพียงใด เมื่อทุกอย่างล้วนมีทางเป็นไปได้

ภาพสะท้อนความเป็นชายแดนใต้อีกอย่างหนึ่งที่พบในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องคือการสะท้อนภาพพื้นที่ชายแดนใต้ว่าเป็นดินแดนแห่งความสูญเสียหรือดินแดนแห่งความตาย ดังตัวบท

“นับจากวันนั้นก็เป็นเวลาเก้าปี และเป็นเก้าปีที่เหตุการณ์ไม่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเลย นอกเสียจากการจากไปของชีวิตผู้คนเหมือนการร่วงของใบพาราในฤดูร้อน ร่วงจนใครๆ ก็รู้สึกธรรมชาติร่วงจนเรารู้สึกว่าความตายมันเป็นเรื่องง่ายตายเสียเหลือเกิน เราเหมือนจะเสพกินความตายเป็นอาหารแผ่นดินของฉันทราบกับแผ่นดินกระหายเลือดที่เสพติดความตายจนยากจะเยียวยา” (กลางฝูงพะหลังหัก หน้า 160)

การตายและการสูญเสียคนที่รักในชายแดนใต้

เกิดขึ้นบ่อยครั้งจนกลายเป็นเรื่องปกติของคนใน แม้ไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้น แต่มันก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ อย่างนั้น ไม่เว้นแม้แต่เด็กที่ต้อง “รู้จักความตายรวดเร็วเกินไป...” ใน แนวแห่งบูเกะกรือซอ ได้สะท้อนภาพความสูญเสียไว้ดังตัวบท

“แต่แล้วเราก็ตูญเสียเขาไป เช่นเดียวกับที่เราสูญเสียฟาริดา สูญเสียเด็กชายแห่งยอดโต๊ะโมะ เช่นเดียวกับที่เราต้องสูญเสียแนว! ทั้งหมดนั้นคือความสูญเสียซึ่งไม่มีใครคาดคิด ไม่นึกหวังและไม่ปรารถนา ทว่าการเดินทางมาของเราก็คลายเป็นการเรียกร้องต้องการ” (หน้า 137) ความสูญเสียทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นในดินแดนแห่งความตายแห่งนี้ การเดินทางเข้ามาในดินแดนนี้ก็เท่ากับเดินเข้าหาความตาย

เรื่องสั้น แนวแห่งบูเกะกรือซอ ของกนกพงศ์ มุ่งแสดงถึงความลึกซึ้งที่น่ากลัวของชายแดนใต้ผ่านภาพความงามที่แฝงไว้ด้วยอันตรายของสวามลาญมุสลิม และ “ความลึกซึ้ง” หรือ “ความเดือน” ของธรรมชาติแห่ง บูเกะกรือซอที่อุดมสมบูรณ์ ดังตัวบท

“ฟาริดาเป็นผู้หญิงสวย ถ้าจะให้ดีเธอควรโง่อย่างที่สุด...เพื่อจะได้คงความสดใสไว้เพียงสาไว้เต็มเปี่ยม...ผมกลัวผู้หญิงเช่นนี้... ผู้หญิงที่ทั้งสวยและฉลาด ทั้งสองอย่างนั้นเมื่อมารวมกันในผู้หญิงคนเดียว ทำให้เธอไม่น่าวางใจ” (หน้า 123-124)

“บูเกะกรือซอเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ลึกเข้าไปในความสลับซับซ้อนแห่งเทือกสันกาลาคีรี

ทางตะวันตกเฉียงเหนือของโตะโมะ” (หน้า 110)

“สันกาลาศิริซึ่งพืดขวางอยู่ทางตะวันตก
ท้องฟ้าแจ่มใสยิ่งขับน้ำเงินเข้มให้เด่นงาม
คล้ายน้ำเงินเข้มนั้นจะโอบกอดเราไว้แนบชิดกับ
บุเกะกรือซอในช่วงแรก ที่มาถึง...” (หน้า 113)

“สิ่งหนึ่งซึ่งเราไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เมื่ออยู่ใน
บุเกะกรือซอก็คือ ฝน มันอาจตกโดยไม่จำเป็นต้องตั้ง
เค้าและไม่เลือกฤดู นี่เป็นลักษณะฝนแห่งคาบสมุทร
เขตรมรุ่มและกลางป่าทึบ บางครั้งตกหนักและ
นานทั้งๆ ที่เบื้องบนมิได้มีเมฆทึบ” (หน้า 126)

“บุเกะกรือซอคือความสลบซบซ้นเยี่ยงเดียวกับ
สันกาลาศิริไม่มีอำนาจใดอาจไล่มันไม่ได้ทุกต้น
แม้แต่อำนาจของพระองค์!” (หน้า 137)

ส่วน **กลางฝูงแพะหลังหัก** มุ่งสะท้อนภาพชีวิต
ครอบครัวของคนมลายูมุสลิม ส่วนใหญ่เป็น
เรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงซึ่งไม่มีสิทธิมีเสียงใดๆ เพราะ
สังคมมลายูมุสลิมนั้นเป็นสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่
(ปีตาธิปไตย) ความสัมพันธ์ในครอบครัวของพวกเขา
ถูกสั่นคลอนด้วยภัยความรุนแรง ทั้งความรุนแรงจาก
สถานการณ์ความไม่สงบ หรือแม้กระทั่งความรุนแรง

ที่เกิดจากคนในครอบครัว **กลางฝูงแพะหลังหัก**
จึงกลายเป็นปากเสียงของผู้หญิงเหล่านี้ในการ
สะท้อนความรู้สึกรวมขึ้น ความเจ็บปวด และความ
โศกเศร้าของ “ผู้ถูกรกระทำ”

รวมเรื่องสั้น **กลางฝูงแพะหลังหัก** มีความ
ลึกซึ้งในเรื่องความรู้สึกของคนใน แต่ก็ไม่แปลกที่
เรื่องสั้น **แมวแห่งบุเกะกรือซอ** จะเน้นความลึกกลับ
ของความเป็นชายแดนใต้ และเป็นไปในลักษณะ
ของผู้สังเกตการณ์ เพราะกนกพงศ์กำหนดให้
เจ้าของเสียงเล่า “ผม” เข้ามาในพื้นที่ในฐานะ
“คนนอก” ที่มาเพียงเพื่อผจญภัย ไม่ใช่เข้ามาเพื่อ
ทำความเข้าใจตัวตนของความเป็นชายแดนใต้
อย่างแท้จริง ดังปรากฏในตัวอย่าง

ภาพวาดของบุเกะกรือซอคือความสนุกสนาน
ตั้งแต่วันแรกจวบวันสุดท้าย เราคึกคักและเร่าร้อน
ที่จะมาที่นี่เพียงเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศอันจำเจ”
(หน้า 136) และ “เราเพียงมางานสวนสนุก...แน่
ล่ะ...เมื่อมหรสพเลิกเรา เราจะทิ้งเพียงกลิ่นเยี่ยว
ไว้ที่นี่” (หน้า 140)

